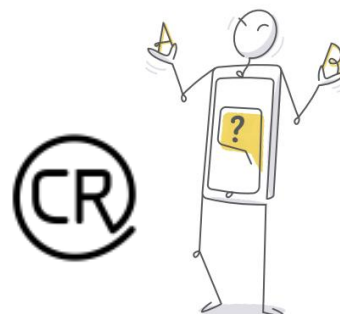

30.10.2024

TIEDOTE TUTKIMUKSESTA HUOLTAJALLE

1. Vuorovaikutus, Kasvu ja Oppiminen (VUOKKO) -tutkimus: Pyyntö osallistua tutkimukseen

Sinua ja lastasi pyydetään osallistumaan VUOKKO-seurantatutkimukseen. VUOKKO-tutkimus alkoi Jyväskylän kaupungin päiväkodeissa vuonna 2015, 2–3-vuotiaiden lasten (synt. vuonna 2013) päiväkotiryhmissä. Seurantatutkimus on sen jälkeen jatkunut päiväkodeissa lasten ollessa 5–6-vuotiaita sekä koulussa lasten ollessa 1.–3. luokalla. Lukuvuosina 2023–2024 ja 2024–2025 lapset ovat 4. ja 5. luokalla. VUOKKO-tutkimuksen aineistonkeruu toteutetaan näiden kahden vuoden aikana CRITICAL-hankkeen rahoittamana. Rahoituksen on myöntänyt Suomen Akatemian yhteydessä toimiva Strategisen Tutkimuksen Neuvosto (STN) osana Tiedon lukutaito ja tietoon perustuva päätöksenteko (LITERACY) -ohjelmaa (Hanke nro. 335625 ja nro. 335727).

VUOKKO-tutkimuksessa seurataan vuosina 2023–2025 erityisesti lasten kriittisen lukutaidon kehitystä. Kriittistä lukutaitoa on paitsi tekstien ymmärtämisen taidot, myös esimerkiksi graafien lukutaito. Lisäksi pyrimme ymmärtämään, miten lasten kotiympäristö tukee kriittisen lukutaidon kehittymistä sekä millainen merkitys opettajan ja lasten välisellä vuorovaikutuksella, opetuksella ja koulussa käydyillä keskusteluilla on kriittisen lukutaidon kehittymiselle. Tämän vuoksi kutsumme mukaan sekä lasten huoltajat että luokanopettajat.

Sinua ja lastasi pyydetään osallistumaan tutkimukseen, koska lapsesi luokalla on VUOKKO-tutkimukseen jossain sen aiemmista vaiheista osallistuneita lapsia. Kutsumme mukaan tutkimukseen aiemmin osallistuneet lapset ja heidän luokkatoverinsa. Pyydämme tässä suostumusta **lapsesi osallistumiselle VUOKKO-tutkimukseen 5. luokan osalta.**

Tämä tiedote kuvaa tutkimusta ja siihen osallistumista. Tietosuojailmoituksessa kuvataan henkilötietojen käsittely tutkimuksessa. Voit lukea tietosuojailmoituksen VUOKKO-tutkimuksen nettisivuilta (<https://www.jyu.fi/vuokko>).

Koulun kautta saamanne saatekirjeen yhteyteen on liitetty myös oma tiedote lapsellesi. Pyydämme sinua käymään tiedotteen sisällön läpi lapsesi kanssa. Lapsen suostumus varmistetaan vielä ennen tutkimuksen toteutusta koulussa ja lapsi saa siinä yhteydessä kirjoittaa nimensä omaan suostumukseensa.

Tutkimustiedote on saatavilla suomeksi, englanniksi ja selkosuomeksi. Tutkimukseen osallistuminen edellyttää, että ymmärrät tutkimustiedotteen ja suostumuksen sisällöt jollakin näistä kielistä. Tutkimukseen kutsutaan mukaan noin 800–900 pitkäikäistutkimukseen aiemmin osallistunutta lasta huoltajineen sekä noin 50 luokanopettajaa.

Tämä on seurantatutkimus. Sinuun voidaan ottaa myöhemmin yhteyttä, jos et peruuta osallistumissuostumustasi tutkimukseen.

2. Vapaaehtoisuus

Tähän tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Sinä tai lapsesi voitte kieltäytyä osallistumasta tutkimukseen, keskeyttää osallistumisen tai peruuttaa jo antamanne suostumuksen syytä ilmoittamatta milloin tahansa tutkimuksen aikana. Tästä ei aiheudu sinulle tai lapsellesi kielteisiä seurauksia. Keskeyttäessäsi tutkimukseen osallistumisesi ja/tai lapsesi osallistumisen tai peruuttaessasi antamasi suostumuksen, sinusta ja/tai lapsestasi siihen mennessä kerättyjä henkilötietoja, näytteitä ja muita tietoja käytetään osana tutkimusaineistoa, kun se on välttämätöntä tutkimustulosten varmistamiseksi.

Lasta ei aseteta eriarvoiseen asemaan koulussa, jos hän ei halua osallistua tutkimukseen.

3. Tutkimuksen kulku

VUOKKO-tutkimuksen aineistonkeruu vuosina 2024–2025 (4. ja 5. luokka) sisältää:

Lapsen taitotehtävät

4. luokan keväällä (maalis-huhtikuussa 2024) lapset (n = 800–900) tekevät koululuokassa luetun ymmärtämiseen ja luku- ja laskutaidon sujuvuuteen liittyviä tehtäviä ja arvioivat matematiikkaan ja lukemiseen liittyviä asenteitaan. Tehtävät tehdään omassa luokassa kolmen 45 minuutin oppitunnin aikana, osana tavallista koulupäivää. Lapset tekevät tehtäviä koulutetun tutkijan johdolla ja tehtävät ovat tyypiltään sellaisia, joita lapset tekisivät muutoinkin koulussa 4. luokan keväällä.

5. luokan keväällä (maalis-huhtikuussa 2025) lapset (n = 800–900) tekevät koululuokassa kriittisen lukutaidon tehtävän, ongelmien ratkaisutehtävän, ja graafien lukutaidon tehtävän. Lisäksi he vastaavat lyhyeen kyselyyn. Tehtävät tehdään omassa luokassa kolmen 45 minuutin oppitunnin aikana, osana tavallista koulupäivää. Tehtävät tehdään koulutetun tutkijan johdolla. Kaikki luokan oppilaat tekevät tehtävät ja vastaavat kyselyihin. Tehtävät ovat opetussuunnitelman mukaisia, tyypillisiä lukemisen ja laskemisen tehtäviä. Opettaja saa oppilaiden tekemien tehtävien tulokset oman työnsä tueksi. Kyselyjen vastauksia ei anneta opettajalle tai huoltajille.

Pyydämme suostumustasi sille, että lapsesi tehtäviä ja kyselyvastauksia saa hyödyntää tutkimuksessa. Mikäli lapsi ei osallistu tutkimukseen, hänen tekemänsä tehtävät ja kyselyt hävitetään lukuvuoden loppuun mennessä, kun koonti tehtävistä on tehty ja lähetetty luokanopettajalle.

4. luokan keväällä noin 300 tutkimuksessa mukana olevaa lasta kutsutaan osallistumaan ryhmätehtävien lisäksi myös lyhyeen **yksilötehtävätilanteeseen** yhdessä koulutetun tutkijan kanssa. Yksilötehtävätilanteessa tehdään sellaisia lukutaitoon ja lukusujuvuuteen liittyviä tehtäviä, joita ei voida tehdä luokkatilanteessa, esimerkiksi tekstin ääneen lukeminen sekä sanavaraston laajuus. Yksilötehtävätilanne kestää kunkin lapsen kanssa n. 30–40 minuuttia ja se toteutetaan tavallisen koulupäivän aikana. Lapsesi kutsutaan yksilötehtäviin, jos hän osallistui yksilötehtäviin kolmannella luokalla.

Lapsen suostumus tehtävien tekemiseen varmistetaan myös lapselta itseltään ennen tutkimuksen toteutusta. Lasta pyydetään kirjoittamaan nimensä omaan suostumuslomakkeeseen.

Kaikki lasten taitotehtävät ovat suomenkielisiä. Mikäli lapsesi suomen kielen taito on heikko, hän voi kuitenkin osallistua luokassa toteutettavien ryhmätehtävien tekemiseen luokkatovereidensa kanssa, jotta tehtävätilanne ei tuota kenellekään poissulkemisen tunnetta.

Koululuokkien havainnointi ja videointi

Havainnoimme sekä 4. että 5. luokan keväällä osassa tutkimukseen osallistuvia koululuokkia opettajan ja lasten välistä vuorovaikutusta ja ohjauskäytäntöjä. Videoinnin tarkoituksena ei ole seurata yksittäisiä lapsia, vaan koko luokkaa ja opettajaa tavallisissa arjen luokkahuonetilanteissa. Mikäli lapsesi luokka osallistuu havainnointiin, **videoimme lapsesi koululuokassa kaksi tyypillistä oppituntia**, joiden aikana opetettavaan aiheeseen liittyy keskeisesti luetunymmärtäminen. Opettaja saa valita millä oppitunnilla videointi suoritetaan ja tällaisia oppitunteja voivat olla esimerkiksi ympäristöopin ja äidinkielen oppitunnit. Videointi toteutetaan yhden normaalin koulupäivän aikana, eikä se vaadi erityisiä ennakkovalmisteluja opettajalta tai lapsilta. Videointi toteutetaan molempina vuosina helmi-huhtikuun aikana. Videoinnin luokkakohtainen aikataulu neuvotellaan yhdessä luokanopettajan kanssa. Pyydämme suostumustasi sille, että lapsesi saa osallistua videointiin luokkahuoneessa yhdessä luokkakavereiden kanssa.

Koululuokan videoinnin lisäksi lapsesi luokanopettaja vastaa tutkimuksen aikana vuosittain **kyselylomakkeisiin koskien lastasi, luokkaa ja luokan toimintaa**. Kyselyissä heiltä kerätään tutkittavina tietoa heidän omista ajatuksistaan ja siitä, miten he toimivat työssään oman luokkansa lasten kanssa.

Huoltajien kyselyt

Pyydämme Sinua myös vastaamaan kerran vuodessa **kyselylomakkeeseen** koskien perheenne ja lapsen taustatietoja, näkemyksiäsi kodista ja koulusta oppimisympäristöinä, sekä ajatuksiasi kriittisestä lukutaidosta ja sen tukemisesta.

4. Tutkimuksesta mahdollisesti aiheutuvat hyödyt

Tutkimukseen osallistuminen hyödyttää laajamittaisesti oppimis- ja vuorovaikutustutkimuksen kenttää, sillä pitkittäistutkimuksen keinoin on mahdollista paremmin ymmärtää lasten ja nuorten oppimisen polkuja sekä oppimiseen ja kehitykseen keskeisesti liittyviä yksilöllisiä tekijöitä ja ympäristötekijöitä. Näin myös kriittisen lukutaidon osalta. Kriittinen lukutaito on yksi keskeisimmistä taidoista, joiden avulla lapset ja nuoret toimivat tietoyhteiskunnassa ja pystyvät erottamaan valheellisen ja väärän tiedon oikeasta ja luotettavasta tiedosta. Tutkimukseen osallistumisesta ei ole suoria hyötyjä osallistujille. Tutkimukseen osallistuneen lapsen ryhmätehtävien taitotestien tuloksista annetaan kuitenkin palautetta kotiin ja opettajalle. Tämä tieto voi auttaa esimerkiksi luokanopettajaa suunnittelemaan opetustaan.

5. Tutkimuksesta mahdollisesti aiheutuvat riskit, haitat ja epä mukavuudet sekä niihin varautuminen

Tutkimukseen osallistumisesta ei aiheudu tutkimukseen osallistujille mitään riskejä, haittoja tai epä mukavuuksia.

6. Tutkimuksen kustannukset ja korvaukset tutkittavalle sekä tutkimuksen rahoitus

Tutkimukseen osallistumisesta ei makseta palkkiota, mutta lapselle annetaan tutkimukseen osallistumisesta vähäarvoinen tavarapalkinto, esim. heijastin, kynä tai pieni makeinen.

Tutkimuksen rahoittaa Suomen Akatemian yhteydessä toimiva Strategisen Tutkimuksen Neuvosto (STN) osana Tiedon lukutaito ja tietoon perustuva päätöksenteko (LITERACY) -ohjelmaa (Hanke nro. 335625 ja nro. 335727).

7. Tutkimustuloksista tiedottaminen ja tutkimustulokset

Tutkimuksesta valmistuu tieteellisiä julkaisuja, opinnäytetöitä, konferenssi- ja seminaariesityksiä. Välitämme tietoa tuloksista myös sosiaalisessa mediassa, opettajien täydennyskoulutuksissa ja päättäjille esimerkiksi politiikkasuositusten muodossa. Tutkimuksen tuloksia tullaan käyttämään myös yliopistolla opetuksessa. Tutkimusaineisto raportoidaan aina siten, ettei opettajia, lapsia tai huoltajia voida tunnistaa yksilöinä. Videoaineistoa ei jaeta, eikä sitä milloinkaan esitetä julkisesti. Sanallisia vuorovaikutuskatkelmia voidaan käyttää esimerkkeinä julkaisuissa, mutta ne anonymisoidaan, eikä katkelmasta voi tunnistaa lapsia tai opettajia yksilöinä. Lasten ryhmätesteinä tekemistä tehtävistä annetaan luokka- ja oppilaskohtainen koonti lapsen omalle luokanopettajalle keväällä 2024 ja 2025 aineistonkeruun valmistuttua. Luokanopettaja voi hyödyntää tutkimustuloksia osana arviointia ja opetuksen suunnittelua.

Luokanopettajia pyydetään lisäksi välittämään lastanne koskevat tiedot teille huoltajille. Koska opettajat tuntevat lapsenne meitä tutkijoita paljon paremmin, he pystyvät kertomaan lapsenne tuloksista suhteessa lapsen muuhun toimintaan luokassa. Mikäli haluatte tämän lisäksi keskustella oman lapsenne tuloksista myös meidän tutkijoiden kanssa, on teillä mahdollisuus varata meiltä soittoaika.

5. luokalla oppilaat saavat palautetta kriittisen lukutaidon tehtävästä ja graafin lukutaidon tehtävästä. Palautteenantotavasta sovitaan opettajan kanssa.

8. Tutkittavien vakuutusturva

Jyväskylän yliopiston toiminta ja tutkittavat on vakuutettu.

Jyväskylän yliopiston vakuutukset korvaavat etänä suoritettavissa tutkimuksissa ainoastaan sellaiset vahingot, jotka liittyvät suoraan annettuun tutkimustehtävään ja jotka ovat sattuneet varsinaisen ohjeistetun tutkimustehtävän aikana. Vakuutus ei korvaa taukojen aikana sattuneita vahinkoja.

Vakuutus sisältää potilasvakuutuksen, toiminnanvastuuvakuutuksen ja vapaaehtoisen tapaturmavakuutuksen. Tutkimuksissa tutkittavat (koehenkilöt) on vakuutettu tutkimuksen ajan ulkoisen syyn aiheuttamien tapaturmien, vahinkojen ja vammojen varalta. Tapaturmavakuutus on voimassa mittauksissa ja niihin välittömästi liittyvillä matkoilla.

9. Lisätietojen antajan yhteystiedot

Sanni Heikkinen, tutkimuskoordinaattori
projektitutkija
vuokko-tutkimus@jyu.fi
p. 050 479 0810

Jenni Ruotsalainen, tutkijatohtori
p. 040-805 4493
jenni.m.ruotsalainen@jyu.fi
PL 35, 40014 Jyväskylän yliopisto

Jenni Salminen, tutkijatohtori, vastuullinen tutkija
p. 040-8054032
jenni.e.salminen@jyu.fi
PL 35, 40014 Jyväskylän yliopisto

Minna Torppa, professori, tutkimuksen johtaja
p. 040-8053538
minna.p.torppa@jyu.fi
PL 35, 40014 Jyväskylän yliopisto

